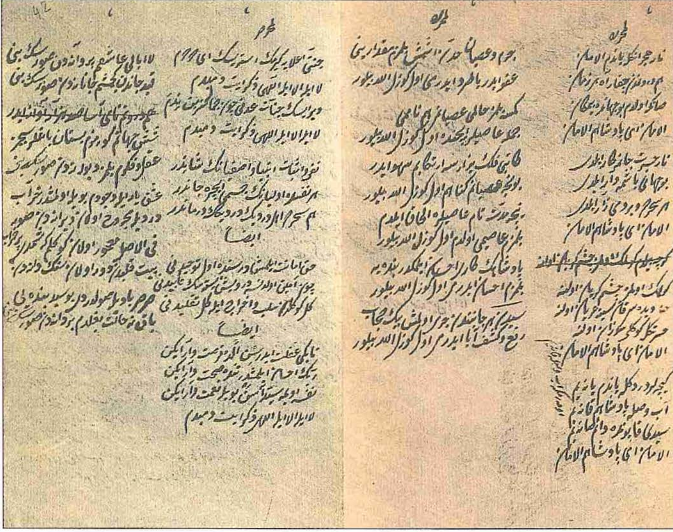

Abdurrahman Nesîb Dede *Divan*'ının müellif hattı nüshasından iki sayfa (Hacı Selimağa Kütüphanesi, Hüdâyî Kitapları, nr. 1806, vr. 41^b-42^a)

dır. Ayrıca Celvetiyye tarikatına dair bir risâlesi olduğu da söylenmektedir. Nesîb Dede mûsiki ile de meşgul olmuştur. Onun dinî mahiyette bazı eserler bestelediği, çeşitli el yazması güfte mecmualarında zikredilmekteyse de bunlardan sadece bir ilâhi ile din dışı sahada bir peşrevi zamanımıza ulaşabilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, II, 200-201; *Sicill-i Osmânî*, II, 422; III, 327; *Osmanlı Müellifleri*, I, 77; Mehmed Şükrî, *Silsilenâme*, Hacı Selim Ağa Ktp., Hüdâyî Kitapları, nr. 1098, vr. 14^b, 15^a; Hüseyin Vassâf, *Sefîne*, III, 27; S. Nüzhet Ergun, *Antoloji*, İstanbul 1943, II, 423-424, 525-528; H. Kâmil Yılmaz, *Azîz Mahmûd Hüdâyî ve Celvetiyye Tarikatı*, İstanbul 1982, s. 267, 288; Öztuna, *TMA*, II, 70.

NURİ ÖZCAN

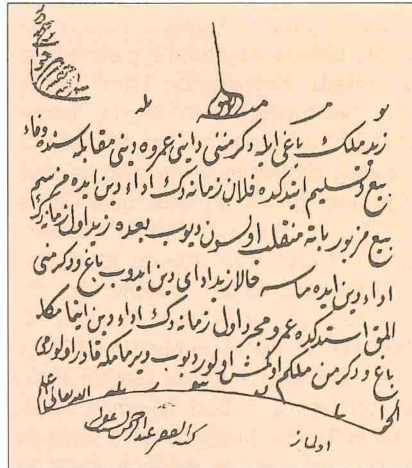
ABDURRAHMAN NESÎB EFENDİ

(1842-1914)

Osmanlı şeyhülislâmı.

Üsküp Nâibi Halil Fevzi Efendi'nin oğlu, Tırhala Kadısı Ahmed Sâdık Efendi'nin torunudur. Üsküp'te doğdu; doğumundan kısa bir süre önce ölen babasının vasiyeti üzerine kendisine Aziz Mahmud Hüdâyî Dergâhı Postnişini Abdurrahman Nesîb Dede'nin adı kondu. Ailesinin Liphova'ya taşınması üzerine ilk tahsilini orada Yanyalı Şeyh Ömer Efendi'nin yanında yaptı. Daha sonra Yanyalı Abdüllatif Efendi'den ders aldı ve Ergiri'de medreseye devam etti. Ayrıca Liphovalı Süleyman Efendi'den de hat dersleri aldı; ardından İşkodra Rüşdiyesi'nden mezun oldu. 1863'te İstanbul'a giderek Fatih dersiâmlarından Mustafa Şevket Efendi'nin derslerini takip etmeye başladı. Bir süre Muallimhâne-i Nüvvâb'a devam etti ve üçüncü sınıftan diploma aldı. Daha sonra Rumeli Sadâreti Dairesi'nde zabıt kâtipliğinde bulundu, bu sırada Edirne **ruûs***unu elde etti. 1868'de Nevrekop nâibliğine, 1871'de Bosna vilâyeti merkez nâibliğine tayin edildi; bir süre sonra da Travnik nâibliğine nakledildi. 1876-1909 yılları arasında Rodos, Diyarbekir, Erzurum, Yanya, Selânik, Şam ve Halep nâiblikleriyle Rodos, Yanya, Edirne ve İstanbul vilâyetleri mahkeme reisliği, temyiz âzalığı ve Mısır kadılığı görevlerinde bulundu. Bu görevleri sırasında hareket-i altmışlı, mûsıle-i Süleymâniye, İzmir, Bursa, Haremeyn ve İstanbul pâyelerini elde etti. 31 Aralık 1911'de şeyhülislâmlığa getirildi. Bu görevde yedi ay kadar kaldıktan sonra, 20 Temmuz 1912'de kabinenin istifası ile görevinden ayrıldı. 11 Mart 1914'te vefat etti; kabri Bakırköy Mezarlığı'ndadır.

Abdurrahman Nesîb Efendi'nin **bey' bi'l-vefâ*** hakkında bir fetvası (*İlmiyye Salnâmesi*, s. 628)

İkinci dereceden Mecîdî, üçüncü dereceden Osmânî nişanlarına sahip olan Abdurrahman Efendi, hayatının son yıllarını Bakırköy'deki konağında geçirmiştir. Altmış seneye yaklaşan memuriyet hayatında, bulunduğu yerlerde dürüstlüğü ve çalışkanlığı ile iyi bir intiba bırakmış, Şam, Halep, Mısır âlim ve şairleri tarafından hakkında yazılan çeşitli kaside ve makalelerle övülmüştür. Muhyiddin İbnü'l-Arabî'den yaptığı bazı tercümeleri *Müntehabât* adıyla *Tercümân-ı Hakîkat*'ta yayımlamış, *Fuşûşu'l-ḥikem*'den de "salât"la ilgili bir kısmı Türkçe'ye çevirmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

ŞS, Sicil Defteri, nr. 248, I, 19; *İlmiyye Salnâmesi*, s. 628-632; Sadık Albayrak, *Son Devir Osmanlı Ulemâsı*, İstanbul 1980, I, 46-47.

MEHMET İPŞİRLİ

ABDURRAHMAN PAŞA CAMİİ

Kastamonu'nun Tosya ilçesinde Yenicami adıyla da bilinen cami.

Maraşlı Abdurrahman Paşa tarafından 992 (1584) yılında yaptırılmıştır. 1943 depreminde büyük ölçüde zarar görmüş ve daha sonra restore edilmiştir. 1917 yılında da onarıldığı bilinmektedir. Topoğrafik konumu açısından çevreye hâkim bir noktada bulunan ve Mimar Sinan döneminin merkezî planlı camileri arasında yer alan yapının duvarları kesme taş ve tuğla ile örülmüş, üzeri dört yarım kubbe sistemiyle örtülmüştür. Simetrik planlanmadığı anlaşılan kuzey köşelerindeki küçük kubbelerin benzerleri güney kısmında yoktur. Beş kenarlı mihrap önü bölümü yarım kubbe boyunca dışa taşırılmıştır. Örtü sistemi, ikisi sekizgen ve bağımsız, ikisi duvara bitişik dört ayakla taşınmaktadır. Beş gözlü son cemaat yerinin kubbeleri sivri kemerler ve altı mermer sütun üzerine oturtulmuştur. Camiye kuzey ve batı cephelerinde yer alan iki kapıdan girilir. Mukarnas kavsaralı cümle kapısı üzerinde 992 (1584) tarihli inşa kitâbesi bulunmaktadır. Mermer mihrap nişi de kapı gibi mukarnas dolguludur. İç mekân çok sayıda